

2022

Istraživačka studija

Mladi ostvaruju pravo pristupa javnim informacijama

AUTORI

Lejla Mušanović

Neven Rokvić

Amina Hasović

Dalila Ramić

Projekat finansira
Evropska unija

DISCLAIMER

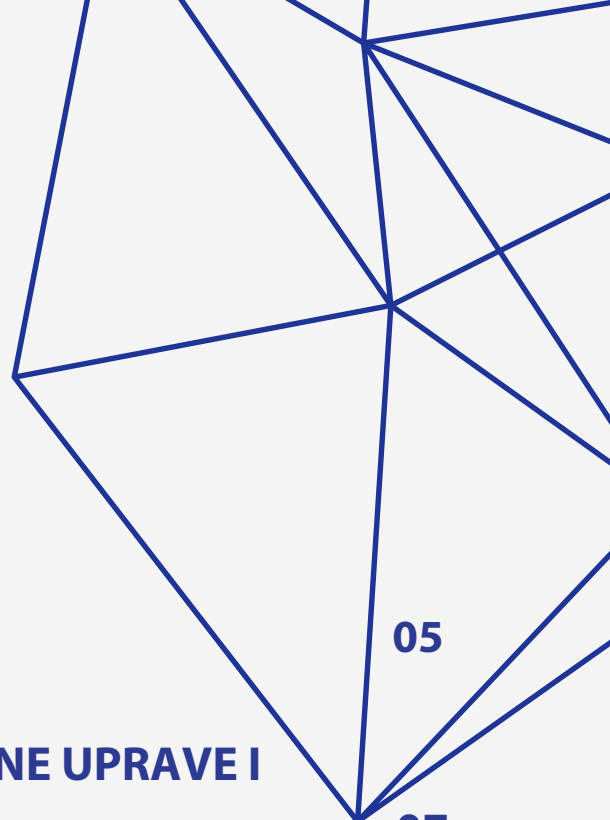
Publikacija je rezultat istraživanja sprovedenog u okviru projekta Fondacije Humanity in Action BiH "Mladi ostvaruju pravo pristupa javnim informacijama" koji se implementira unutar projekta „Osnaživanje civilnog društva Zapadnog Balkana za reformisanu javnu upravu – WeBER 2.0“. Ovaj dokument je proizveden uz finansijsku podršku Evropske unije. Sadržaj ovog dokumenta je odgovornost Fondacije Humanost u akciji BiH i ni na koji način se ne može smatrati da odražava stavove Evropske unije.

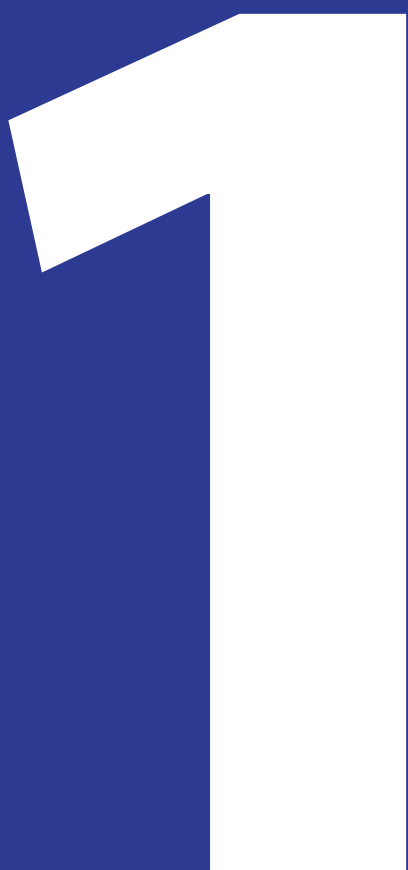
Projekat finansira
Evropska unija

Sadržaj

1	UVOD	05
2	JAVNA UPRAVA, REFORMA JAVNE UPRAVE I PRISTUP INFORMACIJAMA	07
3	RAD SA FOKUS GRUPAMA	10
4	DOKUMENTACIJA: PRIMJERI NAPISANIH ZAHTJEVA, ODGOVORI NADLEŽNIH ORGANA	16
5	ZAKLJUČCI	21
6	PREPORUKE	23
7	REFERENCE	24
8	RECENZIJE (AIŠA TELALović I LEILA BIČAKČIĆ)	26

Uvod

Nakon realizaciji prvog dijela projekta "Mladi ostvaruju pristup javnim informacijama" i radionica koje smo imali, a to su: radionice na temu javne uprave, studije slučaja te pravljenje ankete o reformi javne uprave i radionice o pristupu informacijama, publikacija: "OSTVARIVANJE PRAVA NA PRISTUP INFORMACIJAMA: NAŠE ISKUSTVO" je rezultat svega onog što smo mjesecima naučili u okviru ovog projekta. Ova publikacija je rezultat rada u našim lokalnim zajednicama s ciljem prikupljanja podataka o tome šta mladi u Bosni i Hercegovini znaju, ali i kakvo je njihovo iskustvo i šta misle o javnoj upravi, koliko su upoznati sa procesom reforme javne uprave i Zakonom o slobodi pristupa informacijama, te kako bi oni unaprijedili rad javne uprave. S tim u vezi, koristili smo se dvjema metodama:

- 1) online anketni upitnik i
- 2) rad u fokus grupama.

Fokus grupe su bile organizovane online, preko Zoom platforme. U dvije fokus grupe učestvovalo je ukupno deset osoba. Prva fokus grupa realizovana je 28. novembra 2021. godine i uključila je tri osobe. Druga fokus grupa je realizovana 30. novembra 2021. godine, te je uključila sedam osoba. Rezultati rada u fokus grupama su pokazali da je znanje mladih ljudi o gore spomenutim temama nisko. Zbog toga je potrebno aktivno raditi na povećanju znanja mladih i njihovog razumijevanja javne uprave

Također, poslali smo četiri zahtjeva za pristup informacijama temeljem važećeg zakona. Naše iskustvo o ostvarivanju prava na pristup informacijama je također predstavljeno u ovoj publikaciji.

Na kraju, drago nam je da smo makar mi kao učesnici mogli da iz ovog projekta naučimo mnogo toga što će nam koristiti u daljem privatnom i profesionalnom životu i radu, a ovu publikaciju predstavljamo i prije svega posvećujemo mladim u našoj državi, s ciljem da se počnu zanimati za ovu tematiku, da se informišu, i da se ohrabre da učestvuju u promjenama u našem društvu.

Javna uprava, reforma javne uprave i pristup informacijama

„Javna uprava ili javna administracija je sprovođenje vladine politike, kao i akademska disciplina koja proučava ovu primjenu i priprema državne službenike za rad u javnoj službi. Ukratko, to je „upravljanje javnim programima” ili „prevođenje politike u stvarnost koju građani vide svaki dan ili „proučavanje vladinih odluka, analiza samih politika, raznih inputa koji su ih proizveli, i inputa neophodnih za formulisanje alternativnih politika. Javna uprava je deo izvršne državne vlasti koji vrši upravne poslove u okviru prava i dužnosti te države. Državnu upravu čine ministarstva, organi uprave u sastavu ministarstava i posebne organizacije. Javna uprava se „prevashodno bavi organizacijom vladinih politika i programa kao i ponašanjem službenika (obično neizabranih) koji su formalno odgovorni za njihovo sprovođenje”. (1)

Slobodan pristup informacijama (SPI) ili pravo na informacije je pravo pristupa informacijama pod kontrolom javne uprave. SPI je integralni dio osnovnog prava na slobodu izražavanja, koje je Rezolucijom 59 priznala Generalna skupština Ujedinjenih naroda, 1946. godine i članom 19. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima iz 1948. godine. Shodno rezoluciji 59, informacije koje su u posjedu vlada i vladinih institucija u principu su javne. Kada je to neophodno, može im biti uskraćen pristup na osnovu legitimnih razloga koji se odnose na privatnost i sigurnost.

Član 19. 1.Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima propisuje: „2. Svako lice ima pravo na slobodu izražavanja; ovo pravo, bez obzira na granice, podrazumijeva slobodu iznalaženja, primanja i širenja informacija i ideja svih vrsta, u usmenom, pisanom, štampanom ili umjetničkom obliku, ili na bilo koji način po slobodnom izboru.

Prvi Zakon o slobodi pristupa informacijama (ZSPI) usvojen je u Parlamentu Švedske 1776. godine. kada su Švedska i Finska činile jednu državu. Finski političar Anders Chydenius (1729-1803) imao je ključnu ulogu u izradi ovoga zakona. Zakon je ukinuo političku cenzuru i omogućio javni pristup vladinim dokumentima. Godine 1990. samo 13 vlada u svijetu bilo je usvojilo zakone o slobodnom pristupu informacijama. Danas 119 država ima usvojene zakone o slobodi pristupa informacijama. (2)

U bh. pravnom poretku postoje tri zakona o slobodi pristupa informacijama i to: Zakon o slobodi pristupa informacijama BiH (“Službeni glasnik BiH”, broj 28/00, 45/06, 102/09 i 62/11), Zakon o slobodi pristupa informacijama u FBiH (“Službene novine FBiH”, broj: 32/01 i 48/11) i Zakon o slobodi pristupa informacijama u Republici Srpskoj (“Službeni glasnik RS”, broj: 20/01), te Uputstvo za provođenje zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH”, broj 36/04).

Pristup informacijama se često povezuje sa uživanjem prava na slobodu izražavanja. Oslanjajući se na praksu Evropskog suda za ljudska prava, Ustavni sud BiH je istakao sljedeće faktore koje cijeni pri odlučivanju da li je usljed uskraćivanja informacije došlo do miješanja u slobodu izražavanja. To su sljedeći kriteriji (3):

(1) Definicija javne uprave

https://sr.wikipedia.org/sr-el/Јавна_управа, preuzeto 15.1.2021

(2) Chydenius, Anders, The World's First Freedom of Information Act, 2006, str.125

https://www.access-info.org/wp-content/uploads/worlds_first_foia.pdf

- 1.Svrha traženja informacija. Tražitelj informacija mora prezentovati svrhu traženja informacija. Iako zakon o pristupu informacijama propisuje da javni organ neće ispitivati opravdanost zahtjeva za pristup informacijama, kada se tvrdi da je došlo do povrede slobode izražavanja usljed uskraćivanja pristupa informacijama, tražitelj informacija mora pružiti argumente iz kojih će se moći utvrditi koja je bila svrha zahtjeva za pristup informacijama, kako bi se moglo ispitati da li je traženje spornih informacija imalo neki javni interes, ili je tražitelj informacija samo želio dobiti traženu informaciju.
- 2.Doprinos traženih informacija debati od javnog interesa. Tražitelj informacija ima obavezu da elaborira da li će informacija doprinijeti nekoj debati od javnog interesa; da li ima namjeru da informacije podijeli sa zainteresiranom javnošću; da li će uskraćenje informacije onemogućiti tražitelja informacija da učestvuje u javnoj debati o nekom pitanju od javnog interesa, odnosno da li će ga spriječiti da obavlja ulogu društvenog kontrolora vlasti (public watchdog).
- 3.Priroda spornih informacija. Relevantan kriterij jeste da li se radi o informacijama koje mogu biti izuzete od objavljivanja sukladno zakonu o slobodi pristupa informacijama. Ukoliko je to slučaj, redovni sudovi trebaju dati jasne i obrazložene razloge za svoje odluke kojima se uskraćuje pristup informacijama.
- 4.Priroda nevladine organizacije. Relevantne činjenice su i one o kakvoj nevladinoj organizaciji se radi; oblastima i cljevima njenog djelovanja; njenim aktivnostima u javnoj sferi i slično.
- 5.Postupanje nevladine organizacije sa traženim informacijama. U vezi sa ovim kriterijem, relevantno jeste da li su tražene informacije bile neophodne za neke aktivnosti tražitelja informacije kao nevladine organizacije; odnosno da li se sporne informacije tiču nekih konkretnih aktivnosti koje provodi tražitelj informacija i koje se tiču nekog pitanja od interesa za javnost, te da li se tražene informacije uopće želi podijeliti sa javnošću.

(3) Išerić Harun, 2020, Pristup informacijama i sloboda izražavanja: Lekcije iz prakse Ustavnog suda BiH, <https://yih.ba/pristup-informacijama-i-sloboda-izrazavanja-lekcije-iz-prakse-ustavnog-suda-bih/> preuzeto 19.1.2021

Rezultati rada u fokus grupama

3

Metodologija rada u fokus grupama

U okviru istraživanja, uspješno je implementirana kvalitativna metoda prikupljanja podataka: fokus grupa. Tokom posljednje sedmice novembra održane su dvije zasebne fokus grupe, obje u digitalnom formatu - putem Zoom platforme. Glede karakteristika učesnika fokus grupa, postavljena je jedino dobna granica i to donja granica - 18 godina života. Gornja dobna granica nije postavljena ali je prethodno dogovoreno da je primarni fokus osigurati učešće dominantno mlađih (18-35 godina) članova bh. društva. Kroz njihovo učešće, cilj je bio spoznati percepcije mlađih generacija naspram trenutnog funkcionisanja javne uprave.

U 2 fokus grupe učestvovalo je ukupno 10 ljudi. Prva fokus grupa realizovana je 28. novembra 2021. godine, i uključivala je tri osobe, a druga 30. novembra 2021. godine, te je uključivala sedam osoba.

Obje fokus grupe započete su korištenjem slobodne asocijacije na pojam javne uprave, veoma korisne projektne tehnike koja je omogućila inicijalno "probijanje leda".

Glavne teme na koje smo se nadalje fokusirali jesu: trenutno poznavanje rada javne uprave, percepcije i iskustva vezana za istu, poznavanje procesa reforme javne uprave, te sugestije u kojem pravcu bi ista trebala ići i naravno poznavanje mehanizama zaštite prava građana ukoliko su nezadovoljni sa postupanjem državnog službenika. Nakon što smo saslušali njihove stavove na prethodno spomenute teme - ukratko smo objasnili šta javna uprava predstavlja u okviru jednog društva, koji aspekti se unutar iste podrazumijevaju, te pravne mehanizme zaštite u slučaju nezadovoljstva njenim radom. Nadalje, učesnici su pitani - da li su upoznati sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama, te da li su se koristili pravom iz istog i o kakvim iskustvima je u tom slučaju riječ. Kao i prethodno sa javnom upravom, nakon što smo saslušali iskustva učesnika predstavili smo im osnove zakona, te mehanizme njegovog korištenja.

FOKUS GRUPA 1

Demografske karakteristike učesnika

Učesnici prve fokus grupe manifestovali su homogenost u pogledu spola, godina, te ciklusa univerzitetskog studija. Radilo se o tri djevojke, trenutno studentice prvog ciklusa univerzitetskog studija, a koje su trenutno u 21. godini života. Međutim, veoma bitna heterogenost se manifestovala kroz tri zasebne lokacije stanovanja učesnica fokus grupe. Time je obezbjeđeno-iskustvo sa geografski potpuno različitim predstavnicima javne uprave. Općine obuhvaćene ovom fokus grupom su: Općina Vogošća, Općina Novo Sarajevo i Općina Centar Sarajevo.

Realizacija

Tokom animiranja potencijalnih učesnika, naišli smo na relativni otpor od potencijalnih učesnika, prilikom njihovog saznanja o kojoj je temi riječ. Oni navode da je javna uprava nejasan pojam, te ne vide kako bi kao studenti, te obični građani mogli kvalitetno razgovarati o toj temi. Čak i kada im je objašnjeno značenje pojma - nije se vidjela promjena u njihovoj zainteresovanosti.

Na samom početku realizacije rada fokus grupe učesnice smo pitali za njihove asocijacije na izraz "javna uprava", te su one tom prilikom navele sljedeće: siva boja, papirologija, šalteruše, administracija, mahalska atmosfera, mnogo utrošenog vremena, korupcija, red itd....

Nadalje, učesnice su pitane da svojim riječima definišu pojam javna uprava ili opišu šta misle da bi isti trebao značiti u praksi. Tek jedna osoba je bila, veoma stidljivo, spremna reći svoju pretpostavku značenja - koja u konačnici i jeste bila tačna.

U nastavku, tek na spomen lokalne samouprave, zdravstvenog sistema, ministarstva unutrašnjih poslova (policije), a kao konkretnih primjera javne uprave kod učesnika se javlja veća zainteresovanost za razgovor. U ovom dijelu realizacije fokus grupe javlja se zanimljiva, potpuno kontrastna reakcija, poredeći je sa prvim pitanjem. Naime, učesnice su iskazale želju da ispričaju svoja iskustva u kontaktu sa lokalnom samoupravom, zdravstvenim sistemom i policijom, bez obzira da li je od njih to traženo. Temeljem tih komentara, saznajemo da je iskustvo u korištenju usluga unutar općine Vogošća pozitivno, gdje, kako učesnica kaže svaki put biva dočekan sa smješkom, te ima ugodan razgovor sa "šalterskim" radnicima. Kako učesnica kaže, svjesna je da to izaziva iznenađenje, jer od poznanika iz bilo koje druge općine dobija oprečne komentare. Međutim, bez obzira na takve komentare, ona ostaje pri tome da ljudi često preuveličavaju postojeće probleme, te da funkcionisanje lokalne samouprave nije toliko strašno.

Iskustva vezana za Općine Centar Sarajevo i Novo Sarajevo opisuju konstantni fenomen "fali jedan papir", te izuzetno neugodne radnice na općinskim šalterima. U težnji da pomire drugačija iskustva, te opravdaju postojanje pozitivnog iskustva prve učesnice, ostale učesnice fokus grupe

nagovještavaju da se razlika u ophođenju šalterskih radnica prema građanima, te općem radu lokalne samouprave može objasniti veličinom općine i stepenom njene urbanizacije. U većim općinama, koje karakterišu predugi redovi u šalterskim salama, nije ostavljeno mnogo prostora za pristojnost, te se mahom šalterske radnice fokusiraju na što brže obavljanje posla i posljedično postaju okrutne prema građanima koji usporavaju proces svojim upitima ili problemima sa snalaženjem u ogromnim količinama neophodne papirologije.

“Ko normalan ide u općinu ako ne mora?” jedna je od rečenica izrečenih tokom kratke diskusije o trenutnom radu lokalne samouprave.

Pored općine, učesnice fokus grupe spominju također i fakultetske studentske službe, kao jedno od najčešćih dodirnih mjesta fakulteta i studenta. Nažalost, iskustva koja se opisuju nisu prijatna, sa izuzetkom učesnice koja studira na privatnom univerzitetu u Sarajevu. “Potruditi ćemo se...” jedan je od klasičnih odgovora te načina nošenja sa studentskim upitima i zahtjevima. Odgovori poput ovog, kako učesnice kažu, izazivaju osjećaj frustriranosti i bespomoćnosti. Slično ponašanje i šalterskih radnika, povezuje se sa demonstracijom moći, jer se oni osjećaju zaštićenim i nesmjernjivim te daju sebi za pravo da se neprimjerno ponašaju. Učesnice ne vide način kako se tome usprotiviti odnosno tražiti ostvarenje svojih prava, jer kažu da i njihov nadređeni misli isto. Među razlozima za takav pristup šalterskih radnika, spominje se također opšta “energija” koja vlada javnom upravom - tj. kolektivni stav “da im se može”, a koji se koristi kao mehanizam zaštite.

Niti jedna od učesnica nije upoznata da je u toku reforma rada javne uprave, ali se nadaju nekoj promjeni, koja je prema njihovim stavovima, itekako potrebna. Na pitanje o tome kakva bi javna uprava trebala biti, svoje ideje učesnice temelje isključivo na usporedbama sa javnom upravom van Bosne i Hercegovine. Kroz posjećivanja porodice u dijaspori, učesnice fokus grupe imale su priliku doživjeti ili svjedočiti mnogo boljim iskustvima.

Sve učesnice ističu važnost kvalitetnog rada javne uprave, te naglašavaju kako se država gradi od najnižeg nivoa vlasti – lokalne samouprave, ali ne kroz beneficije najvišim. Upravo korigovanje djelovanja lokalne samouprave i šalterskih radnika ima moć da utiče na zadovoljstvo ili nezadovoljstvo građana. Među učesnicama fokus grupe, bilo je moguće i prepoznati dozu nade prilikom komentarisanja važnosti, te mogućnosti promjena u javnoj upravi Bosne i Hercegovine.

Niti jedna učesnica nije do sada znala za mogućnost regovanja i korištenja svojih prava ukoliko šalterski radnici odnosno državni službenici/namještanici ne obavljaju svoj posao na adekvatan i zakonit način, niti su ikada takva prava pokušale iskoristiti. Učesnice nisu imale priliku ranije učestvovati u edukaciji na temu javne uprave, ali naglašavaju da bi se, ukoliko im se ukaže prilika, za takvu edukaciju vrlo rado prijavile. Svoju želju da za edukacijom u tom pravcu, kažu pokazale su i prisustvovanjem na fokus grupi.

Slična situacija ponovila se i kada su pitane o Zakonu o slobodi pristupa informacijama. Učesnice jesu čule za postojanje istog, ali još uvijek nisu pokušale koristiti prava iz spomenutog zakona. U ovom slučaju izražavaju čak i veću zainteresiranost za moguće edukacije, jer kako tvrde, voljele bi u budućnosti iskoristiti prava koja im zakoni poput ovoga garantuju.

FOKUS GRUPA 2

Demografske karakteristike učesnika

Drugu fokus grupu je činilo sedam učesnika, od čega pet muškaraca i dvije žene. Tri učesnika su iz Sarajeva, dok preostala četiri studiraju u Sarajevu, ali dolaze iz Mostara, Tuzle, Gračanice i Breze. Njihova dob je u rasponu od 18 do 24 godine života. Među učesnicima fokus grupe, bio je i jedan od članova našeg tima, Neven Rokvić, a sve u cilju izbjegavanja pasivnosti, jer je u prvoj fokus grupu primjećeno kako je teško inicirati razgovor na ovu temu, čak i kada su učesnici svojevrijem prisutni. Njegovi odgovori nisu uključeni u ovu analizu.

Realizacija

Asocijacije učesnika fokus grupe na pojam javna uprava su bile sljedeće: grane vlasti, lokalna samouprava, administracija, papirologija, interakcija sa organima vlasti, općina. Učesnik, a koji studira na Univerzitetu u Sarajevu-Pravni fakultet je pokazao najveće zanimanje i spremnost za diskusiju na ovu temu. To ukazuje kako tek dio društva koji kroz obrazovanje i posao ima doticaja sa javnom upravom i pokazuje interes za nju. Kasnije će sličnu zainteresovanost pokazati i djevojka sa jako lošim iskustvom s upravom u okviru svog fakulteta. Zaključujemo da loša lična iskustva s javnom upravom, te učešće u edukaciji na temu javne uprave, predstavljaju dominantan razlog interesovanja učesnika za diskusiju o javnoj upravi. Takvi pojedinci, sa znanjem i interesom za temu javne uprave zainteresovani su za seminare o javnoj upravi na kojima bi mogli više da prošire znanja.

Kroz ZOOM sastanak, učesnici navode, kako mahom imaju doticaja sa obrazovnim i zdravstvenim ustanovama, te lokalnom samoupravom, te da je njihovo iskustvo s javnom upravom većinski ili negativno ili nemaju mišljenje jer im se javna uprava svodi samo na nivo znanja na lokalnu samoupravu. Kao razlog se navodi da radnici koji rade u tim ustanovama ne vladaju opštim znanjem i vještinama neophodnim za svoj posao. Ono što možemo pretpostaviti jeste da učesnici možda nisu svjesni većih pozadinskih problema kao što su birokratizacija, nepotizam i korupcija i slično, te da se zbog toga neadekvatno ponašanje službenika u javnoj upravi u potpunosti pripisuje njima samima. Kao lice javne uprave, njeni radnici dobijaju etiketu glavnog krivca o dobivanju loše slike o javnoj upravi, naročito na lokalnom nivou.

Komentarišući zdravstvene ustanove, učesnici su naveli sljedeće probleme: nedovoljno uputa, objašnjenja kako ispuniti određene dokumente ili pristupiti određenim sistemima u upravi, pogotovo

prema starijim licima, jako dug proces dobivanja usluge, liste čekanja. Samo jedan učesnik, osoba sa edukacijom u sferi prava, pokazuje prethodno znanje za reformu javne uprave, dok navode da za ovaj proces nisu znali.

Učesnici su bili zainteresovani za prezentaciju o Zakonu o slobodi pristupa informacijama, tokom koje smo im pokazali kako da napišu zahtjev za pristup informacijama. Učesnici su istakli da ranije nisu znali za postojanje ovog zakona, sa izuzetkom jednog učesnika koji je student Pravnog fakulteta. Jedna učesnica je rekla da će Zakon o slobodi pristupa informacijama u FBiH koristiti i pisati zahtjev kako bi ostvarila neka prava za koja misli da su joj na fakultetu uskraćena.

Koju vrste javne usluge najviše koristite?

Učesnik: Ono što možemo prepoznati, npr. evo mi smo studenti, većina nas, tako da dolazimo najviše u dodir sa sektorom obrazovanja, zdravstva, ostalim centrima što pružaju usluge studentima, također kada se plaćaju računi, to je već učestala potreba makar jednom mjesečno da se posjete općinske službe.

Jako je važno da mi u BiH prepoznamo koje zakone koje ćemo koristiti jer smo podijeljena administrativna jedinica i dosta građana ne zna gdje koji zakon da koristi. Misli na podjelu u smislu entiteta. Građani nemaju dovoljno pristupa ni razumijevanja prema zakonima. Većina učesnika je izložena općinskim službama koje posjećuju makar jednom mjesečno.

Kako biste ocijenili rad javne uprave u najširem smislu?

Na području Federacije i neke državne službe na skali od 1-10 bi dali ocjenu 5, jer ima dosta stvari da se popravi.

Dalje, jedan učesnik je rekao da u npr. u zdravstvu se stvara nemar čelnika uprave prema starijim licima gdje nema upute i modela kako da se završavaju neke obaveze. Model je takav da se pacijent šalje na sve strane i na kraju je korisnik opet nezadovoljan procesom. Umjesto da se ubrza proces za građane, on se usporava. Da se malo popravi to, građani bi bili zadovoljni. I da je tako to u zdravstvu uređeno, ne bi išli privatnim doktorima.

Da li ste upoznati s činjenicom da se u BiH dešava reforma javne uprave?

Svi učesnici osim jednog su odgovorili da nisu upoznati s ovom činjenicom. Jedan učesnik je upoznat kroz neformalno obrazovanje, seminar koji je slušao. U jednom momentu smo skrenuli s pitanja na direktna iskustva korisnika jer nismo imali više vremena na Zoomu, pa je učesnicima postavljeno pitanje da podijele jedno svoje negativno i jedno pozitivno iskustvo s javnom upravom. Dva su učesnika aktivno učestvovala u diskusiji i pričala o problemima na fakultetu s upravom. Ovo su opisali kao neugodna iskustva kroz koja studenti prolaze, a vrlo se malo bore za svoja prava ili se nađu u bezizlaznoj situaciji jer ih se uslovljava prelaskom na iduću godinu ili ih je jednostavno strah da se bore za svoja prava. Diskusija se nastavila u smjeru studentskih prava pa smo ih pitali koliko ustvari poznaju svoja prava, ali i zakonom kako se mogu zaštititi.

DOKUMENTACIJA: Primjeri napisanih zahtjeva, odgovori nadležnih organa

4

Zahtjev za pristup informacijama broj 1

1. Organ kojem je zahtjev upućen: Ministarstvo za obrazovanje, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona.

2. Datum i način upućivanja zahtjeva: novembar 2021. godine, zahtjev je upućen poštom.

3. Sadržaj zahtjeva za pristup informacijama:

U skladu sa Zakon o slobodi pristupa informacijama Federacije BiH (Službene novine FBiH, broj 32/2001 I 48/2011), tražim pristup sljedećim informacijama od javnog interesa:

- Informacije kojim aktom ili odredbom u konkursu je određeno da će studenti i studentice deficitarnih zanimanja dobiti duplu kantonalnu stipendiju i koji je razlog takve odluke?
- Informaciju kojim aktom ili odredbom je utvrđena raspodjela stipendija u iznosu od 485KM?
- Informacije ko su studenti i studentice deficitarnih zanimanja za koje je navedeno da će po osnovu kantonalne stipendije dobiti dupli iznos stipendije?
- Informaciju koja su to deficitarna zanimanja, gdje se može pronaći relevantna informacija o deficitarnim zanimanjima koja ste Vi uzimali u obzir prilikom konkursne procedure?
- Rang listu svih studenata i studentica po Općinama u Zeničko- dobojskom kantonu koji su dobili stipendiju i na osnovu čega su rangirani?
- Informaciju o sastavu Komisije, sa naznakom zanimanja njenih članova, a koja je utvrdila preliminarnu rang listu kandidata kojima je dodijeljena stipendija?
- Informacije o zapisniku sa sjednica postupajuće komisije za dodjelju stipendija?
- Zašto web-stranica na kojoj treba da stoje sve informacije o stipendijama u Zeničko-dobojskom kantonu i općinama Zeničko-dobojskog kantona (<https://www.zdk.ba/ministarstvo-za-obrazovanje-nauku-kulturu-i-sport/itemlist/category/123-stipendije>) nije ažurirana punih 5 godina?

Razlog za slanje zahtjeva za pristup informacijama

U 2021. godini je objavljen konkurs Zeničko-dobojskog (ZDK) kantona za dodjelu kantonalnih stipendija studentima i studenticama prvog i drugog ciklusa studija. Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK tu informaciju nije objavilo na zvaničnoj web stranici ministarstva, već su je općine objavile na svojim web stranicama.

Objavljen je samo članak čiji dio glasi: "Vlada Zeničko-dobojskog kantona donijela je odluku da studentske stipendije Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta za akademsku 2020/2021. godinu isplate jednokratno u iznosu od 485 KM. Ministar za obrazovanje, nauku, kulturu i sport i premijer ZDK po ovlaštenju Spahija Kozlić rekao je da je u budžetu za ovu godinu predviđen iznos od 1.000.000 KM za stipendije iz ovog ministarstva. Naveo je da će stipendije dobiti svih 2.029 studenata koji su ispunili uslove konkursa, što je za oko 400 studenata više u odnosu na prethodnu godinu. I iznos stipendije niži je nego prošle godine." (4)

(4) Pres Služba ZDK, 2021, Jednokratna stipendija za studente ZDK u iznosu od 485 KM, <https://zdk.ba/vijesti/item/9999-jednokratna-stipendija-za-studente-u-zdk-u-iznosu-od-485-km>, Preuzeto 20.12. 2021

S obzirom da je čitavom procesu manjkalo transparentnosti, ali i neke od brojki se nisu nikako poklapale, odlučili smo da pošaljemo zahtjev o slobodi pristupa informacijama nadležnom ministarstvu.

Odgovor na zahtjev i iskustvo u ostvarivanju prava na pristup informacijama

Odgovor na ovaj zahtjev nije stigao.

Što se tiče ovog zahtjeva ostali smo pasivni i nismo poduzimali dalje korake iz razloga jer je slanje zahtjeva za pristup informacijama bio dio vježbe u sklopu projekta "Mladi ostvaruju pristup javnim informacijama".

Zahtjev za pristup informacijama 2

1. Organ kojem je zahtjev upućen: Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo.
2. Datum i način upućivanja zahtjeva: novembar 2021., zahtjev je upućen poštom.
3. Sadržaj zahtjeva za pristup informacijama:

Molim da mi u zakonskom roku od 15 dana od dana prijema zahtjeva dostavite sljedeće informacije:

1. Informacije kojim aktom ili odredbom se određuje visina školarine za samofinansirajuće studente visokoškolskih ustanova (fakulteta i akademija), Univerziteta u Sarajevu?
2. Informacije kojim aktom ili odredbom se rangiraju visokoškolske ustanove (fakulteti i akademije), Univerziteta u Sarajevu, pa tako na različitim visokoškolskim ustanovama imamo različitu visinu školarine za samofinansirajuće studente?

Molim Vas da mi tražene informacije dostavite u elektronskoj formi na moju E-mail adresu: XX

Razlog za slanje zahtjeva za pristup informacijama

Kako su studenti Univerziteta u Sarajevu uglavnom nezadovoljni visokim školarinama, a koje se naizgled postavljaju bez nekog valjanog objašnjenja, odlučili smo poslati zahtjev Ministarstvu za odgoj i obrazovanje KS kako bi saznali nešto više o načinu utvrđivanju cijena školarina općenito, ali i dobiti više informacija o školarinama za studente koji studiraju u statusu redovno-samofinansirajući.

Odgovor na zahtjev i iskustvo u ostvarivanju prava na pristup informacijama

Odgovor na ovaj zahtjev nije stigao.

Što se tiče ovog zahtjeva ostali smo pasivni i nismo poduzimali dalje korake iz razloga jer je slanje zahtjeva za pristup informacijama bio dio vježbe u sklopu projekta "Mladi ostvaruju pristup javnim informacijama".

(4) Pres Služba ZDK, 2021, Jednokratna stipendija za studente ZDK u iznosu od 485 KM, <https://zdk.ba/vijesti/item/9999-jednokratna-stipendija-za-studente-u-zdk-u-iznosu-od-485-km>, Preuzeto 20.12. 2021

Zahtjev za pristup informacijama 3

1. Organ kojem je zahtjev upućen: Općina Centar Sarajevo.
2. Datum i način upućivanja zahtjeva: novembar 2021. godine, zahtjev je upućen poštom.
3. Sadržaj zahtjeva za pristup informacijama:

U skladu sa važećim Zakonom o slobodi pristupa informacijama bh. entiteta FBiH usklađenim sa državnim zakonom, molim da mi, na navedenu adresu poštom, u zakonskom roku od 15 dana od dana prijema ovog zahtjeva, dostavite sljedeće:

- Spisak realiziranih projekata, finansiranih od EU fondova u periodu od 01.01.2010. do 01.01.2021., uključujući novčani iznos iskorišten za realizaciju svakog.
- Spisak trenutno aktivnih projekata, finansiranih iz EU fondova, procenat završenosti, pregled utrošenih sredstava i ukupnu sumu donacije.

Razlog za slanje zahtjeva za pristup informacijama

Trenutna web stranica Općine Centar sadržava sekciju: "Evropski projekti", na kojoj je navedeno njihov tek nekoliko i to isključivo oni koji su u toku. Ne vjerujući da Općina Centar Sarajevo ranije nije realizovala slične projekte, odlučili smo da uputimo zahtjev za pristup upravo tim informacijama o ranije realizovanim projektima i utrošku njihovih budžeta.

Odgovor na zahtjev i iskustvo u ostvarivanju prava na pristup informacijama

Desetak dana nakon poslanog zahtjeva, osoba koja je potpisala zahtjev za pristup informacijama dobija telefonski poziv od Općine Centar, te upit: ko je osoba koja zahtjeva informacije, te zašto su joj iste potrebne. Osoba koja je poslala zahtjev ističe da sukladno ZOSPI nije dužna odgovoriti na upit o razlozima traženja informacija, međutim radnica Općine Centar inzistira. Nadalje, radnica navodi kako tražene informacije nije lahko sakupiti, te je zbog toga potrebno da zna ko ih potražuje i zašto. Ista čak sugerise slanje maila sa objašnjenjem tj. odgovorima na prethodno postavljena pitanja. Podnositelj zahtjeva poslao je email, referirajući se na ZOSPI u FBiH član 4, stav 11: "Javni organ neće ispitivati niti zahtijevati razloge opravdanosti zahtjeva". Pored toga, ipak navedena je i svrha traženja informacija.

Potom, tražitelj informacije je obavješten o produženju roka za rješenje - po zahtjevu za pristup informacijama, gdje se navodi da će zakonski rok od 15 dana biti probijen zbog količine i starosti traženih podataka.

21. decembra 2021. godine podnositelj zahtjeva za pristup informacijama dobija rješenje Općine Centar Sarajevo, a kojim se odobrava pristup traženim informacijama. U rješenju jesu navedeni nazivi projekata, njihov procenat završenost, kao i njihove vrijednosti, međutim bez pregleda utrošenih sredstava za iste.

Dakle, Općina Centar je usprkos poslanom zahtjevu odlučila poslati nepotpune informacije, te time nije ispoštovala spomeniti zahtjev. Iako u slučajevima poput ovoga postoji mogućnost na žalbu, te

kontaktiranje Ombudsmena - svrha slanja zahtjeva bila je primarno edukativna - što znači da konačno dobijanje informacije nije bio ključni rezultat.

Zahtjev za pristup informacijama 4

1. Organ kojem je zahtjev upućen: Općina Novo Sarajevo, Sarajevo
2. Datum i način upućivanja zahtjeva: Novembar 2021., zahtjev je upućen poštom
3. Sadržaj zahtjeva za pristup informacijama:

U skladu sa važećim Zakonom o slobodi pristupa informacijama bh. entiteta FBiH usklađenim sa državnim zakonom, molim da mi, na navedenu adresu poštom, u zakonskom roku od 15 dana od dana prijema ovog zahtjeva, dostavite sljedeće: - Spisak konkursa/oglasa aktivnih od perioda 05.08.2021. do 05.10.2021. Podsjećam da je zakonski rok za odgovor na zahtjev 15 dana.

Razlog za slanje zahtjeva za pristup informacijama

Tokom istraživanja stranice Općine Novo Sarajevo, primijećeno je da u rubrici "konkursi" ne postoji niti jedna dostupna stavka. Shodno tome, zahtjev je poslat na adresu Općine Novo Sarajevo tražeći spisak konkursa/oglasa aktivnih od perioda 05.08.2021. do 05.10.2021. .

Odgovor na zahtjev i iskustvo u ostvarivanju prava na pristup informacijama

Odgovor je stigao na adresu poslije mjesec dana na kućnu adresu osobe koja je poslala zahtjev. U priloženom je pisalo kako su sve informacije dostupne na stranici Općine Novo Sarajevo te na stranici Agencije za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine. Pri ulasku na web site Općine Novo Sarajevo, data informacija je naknadno dodana i dostupna javnosti u rubrici "konkursi".

Zaključci

5

Mladi ljudi, ako je suditi prema održanim fokus grupama, ne znaju mnogo o samom terminu "javna uprava", te im je zbog toga teško o istom diskutirati. Međutim, kada se radi o konkretnim primjerima rada javne uprave poput šaltera u općini - razgovor postaje mnogo jednostavniji. Inicijalnu distanciranost i ustručavanje pobjeđuje potreba da se podijele lična iskustva. Svi su svjesni da je rad lokalne samouprave, zdravstvenih ustanova i sl., itekako bitan, ali i istovremeno, da je njihov rad, temeljem iskustva učesnika fokus grupa, neadekvatan. U manjini su osobe koje mogu podijeliti svoja pozitivna iskustva, a koja drugi pravdaju manjom veličinom i urbanizovanošću općine iz koje takvi učesnici dolaze. Naime, učesnici sugeriraju da su manje općine zbog konsekventno manjeg obima poslova, karakterizirane sa opuštenom atmosferom obzirom da nema pritiska uzrokovanog dugim redovima, a što je vidljivo u drugim općinama. Upravo ta opuštenija atmosfera reflektira se i kroz ugodniji rad sa strankama, ali naglašava se da je to tek izuzetak, a ne pravilo. Međutim, bez obzira na skoro jedinstveni stav da je promjena prijeko potrebna, tek jako mali broj mladih je upoznat sa mehanizmom zaštite prava građana zbog nezadovoljstva sa radom šalterskih radnika ili drugih zaposlenih u javnoj upravi ili sa reformom javne uprave. Čini se da je upoznatost sa spomenutim mehanizmom zaštite građana ili reforma javne uprave isključiva karakteristika učesnika fokus grupa koji se kroz svoje obrazovanje dotiču sličnih tema (pretežno se radi o studentima pravnog fakulteta).

Zanimljivo je da općenito shvaćanje rada javne uprave u potpunosti utemeljeno na ličnom iskustvu, te čak i stav o tome kakva bi javna uprava trebala biti jeste posljedica onoga što su učesnici fokus grupe iskusili u drugim zemljama, ili eventualno čuli o njihovom radu. Čini se da mladi ljudi ili znaju jako mnogo o javnoj upravi, jer su o istom naučili kroz odabrano univerzitetsko usmjerenje ili znaju vrlo malo. Možemo nadalje zaključiti da je onda spomenuti nizak nivo znanja posljedica nedostatka angažmana obrazovnih institucija da uvedu ovu tematiku unutar obigatorne nastave za sve učenike, te na taj način skinu veo misterije sa izraza: javna uprava.

Možemo također naglasiti da je bilo jako teško pronaći mlade osobe, koje zanima reforma javne uprave, te sloboda pristupa javnim informacijama. Takvo zanimanje je naravno bilo neophodno zarad aktivnog učešća u samoj fokus grupi.

Tokom diskusije o Zakonu o slobodi pristupa informacijama, a koju smo odlučili integrisati u okviru ovih fokus grupa, učesnici su pokazali znatan interes, s jedne strane da nauče nešto više o zakonu u teorijskom smislu, a s druge strane i da ga sami pokušaju iskoristiti, te prikupiti njima bitne informacije koje posjeduje javna uprava. Ova tema naišla je na veću zainteresovanost učesnika od diskusije o javnoj upravi i njenoj reformi.

Preporuke

6

Primarna sfera u kojoj je neophodna promjena jeste obrazovanje. Da budemo precizniji, govorimo o uvođenju edukacije o javnoj upravi i njenom značaju za svakodnevni život građana, potom koja su prava u slučaju nezadovoljstva sa postupanjem državnih službenika, namještenika, radnika zaposlenih u javnim ustanovama, o reformi javne uprave i značenju njenog uspjeha, te o zaštiti prava na pristup informacijama.

Tek kroz ovakvu edukaciju otvara se prostor za aktivnije djelovanje mladih ljudi. Tada, zahvaljujući novom znanju, oni imaju mogućnost preoblikovati javnu upravu tako da ista zaista odgovara potrebama građana Bosne i Hercegovine. Spomenuta edukacija treba biti omogućena svakom srednjoškolu završnih razreda, kao osobi koja postaje poslovno sposobna te će kao takva već i sama ubrzo imati lična iskustva unutar sistema javne uprave. Uvođenje ovakve edukacije sugeriraju se možda čak i u okviru već postojeg predmeta: Demokratija, ili kao dodatni obavezni časovi. Autori ove publikacije su također imali relativno slabo znanje o navedenim temama, sve do učešća u ovom projektu. Upravo zbog toga, kao i navedenih zaključaka na osnovu održanih fokus grupa preporučuje se aktivnije uključivanje mladih u rad nevladinih organizacija, te nove ili postojeće projekte na temu javne uprave. Neformalnim obrazovanjem se i stiču ova znanja, ali i vještine i metode kako pojedinac može doprinijeti promjenama u društvu, ili, u ovom slučaju, i javnoj upravi. Zbog toga smo u ovoj publikaciji i naveli zakone o slobodi pristupa informacijama - da se oni koji budu čitali mogu informisati koja prava prema tom zakonu imaju, te kako mogu kao građani i građanke učestvovati u procesu reforme javne uprave.

Dalje, prema iskustvima mladih ljudi koji su učestvovali u našim fokus grupama, ali i iz diskusija na seminaru koji smo imali u sklopu ovog projekta, svi smo svjesni da je potrebna što hitnija modernizacija javne uprave, odnosno jačanje koordinacija politika i centra državnog čelništva. Također, jedan od prijedloga bi bio da se poboljšaju vještine, znanja te odgovornost postojećih državnih službenika što se svakako može uraditi i kroz različite projekte koji bi bili usmjereni samo na ovu skupinu čiji bi cilj bio da se u konačnici i depolitizira javna uprava, da se pruže kvalitetnije javne usluge građanima i građankama. Jedan od možda potencijalnih modela koji bi predstavio jedan novi dizajn u javnoj upravi jeste svakako e-uprava. Potrebno je lobirati i stvoriti javni pritisak da se uvede program e-uprave ili makar u nekim dijelovima uprave da se pokuša ovaj model integritati i da se prate rezultati koji bi pokazali da li je to moguće. Dakle, izrada nacrtu e-uprave, šta bi i koga ona obuhvaćala te potražnja i EU finansiranja za ovakav projekat. U ovom slučaju nadležna Ministarstva mogu osnovati središnji tim koji bi upravljao ovim procesima. U konačnici, potrebna je profesionalizacija i ranije spomenuta depolitizacija samih državnih službenika i državnih procesa i poslova. Ovo se može samo izmijeniti i poboljšati donošenjem striktnijih zakona, te ohrabivanjem i službenika da će ih se zaštititi ako prijave korupciju, politizaciju i nepozitima u samom sistemu javne uprave.

Reference

- Chydenius, Anders, The World's First Freedom of Information Act, 2006, str.125
https://www.access-info.org/wp-content/uploads/worlds_first_foia.pdf
- Išerić Harun, 2020, Pristup informacijama i sloboda izražavanja: Lekcije iz prakse Ustavnog suda BiH, <https://yih.ba/pristup-informacijama-i-sloboda-izrazavanja-lekcije-iz-prakse-ustavnog-suda-bih/> preuzeto 19.01.2021.
- Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, <https://unmik.unmissions.org/sites/default/files/regulations/05bosniak/BIntCovCivilPoliticalRights.pdf>
- Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima, https://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/cnr.pdf
- Uputstvo za provođenje Zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine, "Službeni glasnik Brčko Distrikta", broj 36, 15. oktobra 2004
https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obmudsmen_doc2013041706072894eng.pdf
- Zakon o slobodi pristupa informacijama BiH, "Službeni glasnik BiH", broj 28/00, 45/06, 102/09 i 62/11, http://www.szdp.gov.ba/data/dokumenti/pdf/Zakon-o-slobodi-pristupa-informacijama-u-Bosni-i-Hercegovini_precisceni-tekst.pdf
- Zakon o slobodi pristupa informacijama u FBiH, "Službene novine Federacije BiH", broj 32/01 i 48/11., <http://www.pufbih.ba/v1/public/upload/zakoni/1e78c-zakon-o-slobodi-pristupa-informacijama-ispravan-tekst.pdf>
- Zakon o slobodi pristupa informacijama u Republici Srpskoj, "Službeni glasnik RS-a", broj 20/01, , https://advokatprnjavorac.com/zakoni/Zakon_o_slobodi_pristupa_informacijama_RS.pdf

Recenzije

“Mladi ostvaruju pravo pristupa javnim informacijama: naše iskustvo” predstavlja vrijedan primer posvećenosti i konkretne primjene znanja autora koji su učestvovali u radu seminara “Humanity in Action” 2021. godine u Sarajevu. Vidljivo je da je autorima je itekako stalo do kvaliteta javne uprave u Bosni i Hercegovini. Jasno im je da niko drugi nego sami oni i drugi građani Bosne i Hercegovine mogu svojim znanje, ativnošću i reakcijama u skladu sa zakonom doprinijeti poboljšanju javne uprave koju plaćaju. Po izboru konkretnih primjera netransparentnog rada institucija na lokalnom nivou uprave jasno je da su autori u potpunosti razumjeli svrhu, značaj i neophodnost stalnog praćenja kvaliteta i transparentnosti rada javne uprave. Autori odlično zaključuju da je neophodno osnažiti formalno i neformalno obrazovanje o javnoj upravi, uključujući pravo građana Bosne i Hercegovine na pristup informacijama od javnog značaja. Energija i trud koje su autori uložili u organizaciju fokus grupa, pripremu konkretnih zahtjeva za pristup informacijama i izradu korisnih preporuka za predstavnike javne uprave i za građane Bosne i Hercegovine, posebno mlade, doprinose prijeko potrebnom osnaživanju građana i prromjeni percepcije o tome ko, kao i za koga radi I treba da radi u javnoj upravi u našoj zemlji. Javna uprava na svim nivoima pripada svim građanima Bosne i Hercegovine jer je građani plaćaju i nije, niti smije biti apstraktna grupa osoba koje se smatraju povlašćenim i smatraju da je princip “može nam se” prihvatljiv i zakonit u njihovome radu. Raduje činjenica da se, zahvaljujući i ovoj publikaciji, građani Bosne i Hercegovine sve više bude i insistiraju na odgovornosti i transparentnosti svojih javnih servisa. Ti servisi, koji čine javnu upravu, dužni su pružati informacije i, za račun i u ime građana, osigurati takvo okruženje u kojem će se svi građani Bosne I Hercegovine, konačno, početi osjećati zaštićeno i sigurno. Pravna sigurnost ne postoji u javnoj upravi u kojoj rade pojedinci koji misle da za svoj savjestan, zakonit i transparentan rad nisu odgovorni građanima koji ih plaćaju nego onima koji su ih na te pozicije “doveli” na način koji je netransparentan i/ili nezakonit.

Preporučujem kreatorima politika u oblasti obrazovanja u Bosni I Hercegovini, posebno programa za završne razrede srednjih škola, predstavnicima neevladinih orrganizacija koje razmatraju programe edukacije u oblasti javne uprave, ali i mladim i drugim građanima koji žele doprinijeti kvalitetu i transparentnosti javne uprave u Bosni i Hercegovini iz zemlje ili dijaspore da svakako pročitaju ovu publikaciju.

Aiša Telalović, predavačica

Cilj ove publikacije je "prikupljanje podataka o tome šta mladi u BiH znaju, ali i kakvo je njihovo iskustvo i šta misle o javnoj upravi, koliko su upoznati sa procesom reforme javne uprave i zakonom o slobodi pristupa informacijama, te kako bi oni unaprijedili rad javne uprave". Metodologija rada na izradi publikacije uključivala je online anketni upitnik te rad u fokus grupama, nakon čega su prikupljeni podaci analizirani i pretočeni u zaključke i preporuke.

Cijenim trud autora da postave okvir i ponude historijski pregled razvoja javne uprave, te zakona o slobodnom pristupu informacijama, koji daju dodatni uvid u ovu oblast te mogu poslužiti kao edukativni materijal zainteresovanim čitaocima. Dodatno tumačenje Ustavnog suda u vezi odlučivanja po zahtjevima za informacije su dobrodošla, jer daju dodatnu perspektivu važnosti slobodnog pristupa informacijama i važnosti za demokratske procese u BiH.

Rad u fokus grupama je metodološki dobro postavljen, ali bi bilo dobro da se u narednom zadatku teme koje su odabrane za fokus diskusije dodatno suze, kako bi diskusija bila fokusirana. Tako se oblast javne uprave može podijeliti na upravljanje ljudskim resursima, javne finansije, odgovornost, e-upravu i slično, a svaka od ovih oblasti nudi cijeli niz pod-oblasti o kojima se može diskutovati. Debata unutar fokus grupe bi time dobila na kvalitetu, a zaključci bi bili konkretni i jasni.

Dokumentacija koja je prikupljena u okviru istraživanja je dobro koncipirana, te je dobro sastavljen upit prema institucijama u većini zahtjeva. Na primjer, zahtjev upućen prema Ministarstvu kulture, sporta i obrazovanja ZDK kantona je preopširan, a neke od traženih informacija su opisnog karaktera (ko su studentice i studenti deficitarnih zanimanja, rang lista studenata i studentica i po čemu su rangirani). Moj prijedlog je da se, u sljedećem zadatku, zahtjev fokusira na dostavljanje informacije o kriterijima, bodovnim listama, uslovima konkursa i sl. Nakon ovako dobrog kruga dostavljenih zahtjeva i prikupljenih informacija, bilo bi dobro da se nastavilo sa istraživanjem, jer se prikupljeni materijal mogao iskoristiti i nakon završetka ovog projekta.

Kao i cijelo istraživanje, zaključci su dobri, i na prvi pogled, potkrepljuju polaznu tezu: da mladi ljudi ne znaju dovoljno o važnim procesima koji se vode, da je javna uprava zastarjela i glomazna, a usluge neprilagođene potrebama građanima, te da je suštinska i sveobuhvatna reforma neophodna. Također, autori su donijeli i par interesantnih zapažanja: nedostatak obrazovnog modela gdje bi se mladim ljudima omogućilo sticanje neophodnih znanja o javnoj upravi, koje bi trebalo pretočiti u konkretne aktivnosti u cilju unapređenja. U svakom slučaju, ideja koju su autori imali na umu je vrijedna, a nadam se da će doprinijeti ukupnom reformskom procesu koji se provodi u BiH.

Leila Bičakčić, predavačica

Istraživačka studija

Mladi ostvaruju pravo pristupa javnim informacijama

mart 2022.